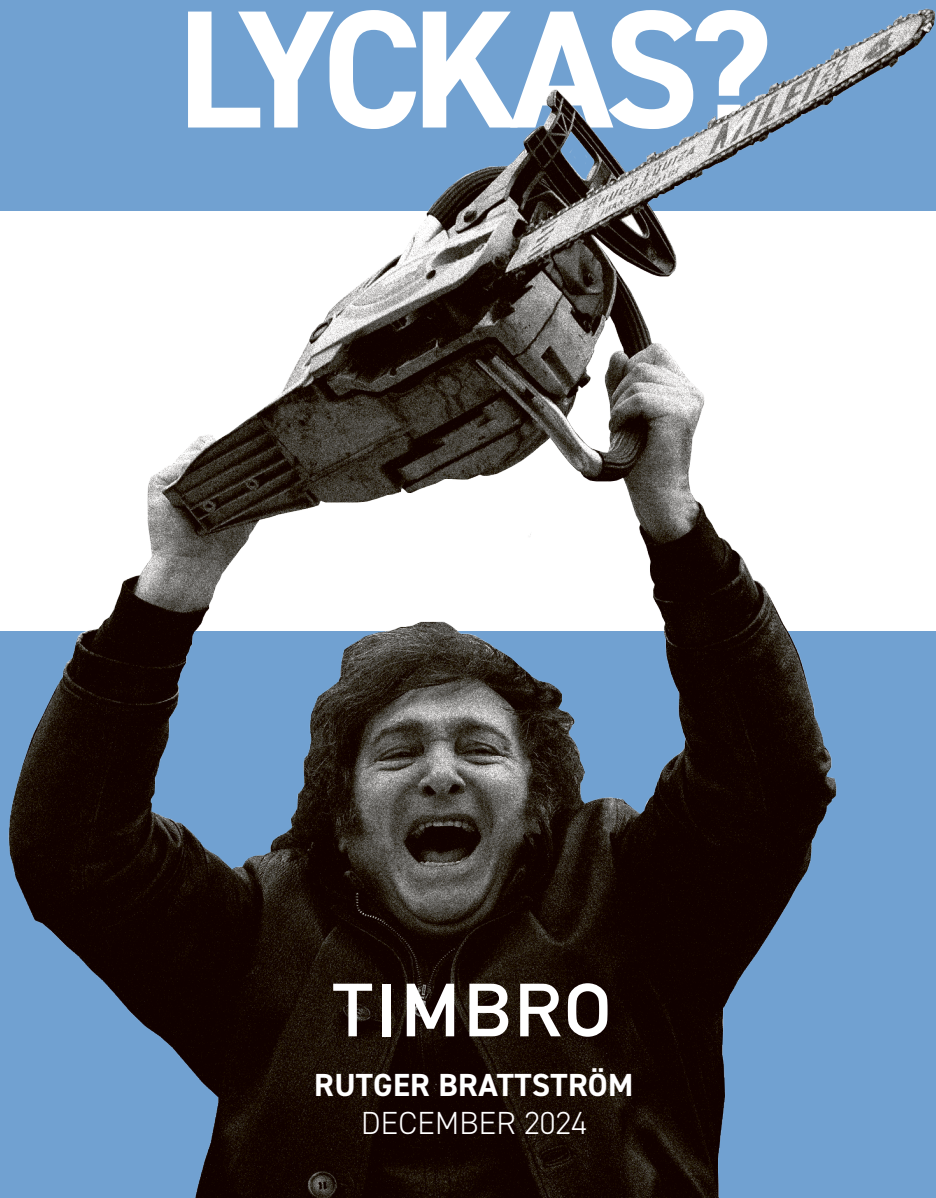

KOMMER JAVIER MILEI LYCKAS?

TIMBRO

RUTGER BRATTSTRÖM
DECEMBER 2024

OM FÖRFATTAREN

Rutger Brattström är projektledare inom ideologi på Timbro.

© Timbro

DECEMBER 2024

www.timbro.se

info@timbro.se

Sättning: Erik Johnsson

Omslag: Erik Johnsson

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	4
FÖRUTSÄTTNINGARNA	6
DEN EKONOMISKA UTVECKLINGEN	10
INTRESSANTA REFORMER OCH ÅTGÄRDER.....	14
LEY DE BASES	18
VAD HAR INTE GENOMFÖRTS?.....	24
HUR KOMMER DET GÅ?	28

INLEDNING

Argentinas politiska landskap har förändrats dramatiskt sedan Javier Milei tillträdde som president i december 2023. Med löften om radikala reformer och ekonomisk liberalisering lyckades han vinna folkets förtroende, men kommer hans reformagenda att genomföras framgångsrikt eller kommer han att tappa all popularitet på vägen?

Den här rapporten går igenom Mileis första år vid makten och sammanställer hans ansträngningar att vända den djupa ekonomiska krisen. Rapporten undersöker utgångsläget när Javier Milei tillträdde, reformerna som genomförts och vilka vallöften som återstår. Genom att analysera allt från inflation och budgetöverskott till politiska motgångar och sociala reformer ges en utförlig bild av Mileis första regeringsår. Rapporten avslutas med en prognos – kommer Milei att lyckas vända utvecklingen och bli omvald 2027, eller står Argentina inför något helt annat?

FÖRUTSÄTTNINGARNA

DEN EKONOMISKA KRISEN

Under föregående mandatperiod gick Argentina in i en djup ekonomisk kris. Landet har gått bankrott en mängd gånger genom historien, senast 2020, och har fortfarande inte återkommit till den internationella lånemarknaden. De stora budgetunderskotten har i huvudsak finansierats genom att trycka nya pengar. Inflationen har varit hög under lång tid men hösten 2023 sköt den i höjden och året avslutades med en inflation på 211 procent. Reallönerna, som varit på väg ner under föregående regeringar, föll avsevärt under krisens inledning.

Mitt i krisen valde det styrande peronistpartiet att i stort sett avskaffa inkomstskatten och spä på budgetunderskottet i ett försök att vinna valet. Vid årets slut hade den argentinska staten gjort ett underskott på 13 procent av BNP om man räknar med centralbankens behov av att trycka pengar för att täcka sina egna räntekostnader.¹ Nära hälften av statens utgifter, som ligger kring 30 procent av BNP,

var alltså finansierade med nytryckta pesos.

2023 krympte ekonomin med 1,61 procent, men krisen hade bara börjat. I december, månaden då Milei tillträdde, nådde inflationen 25 procent på månadsbasis (vilket motsvarar 1455 procent på årsbasis). Ekonomin var halvvägs in i hyperinflation och total kollaps. Enligt Världsbankens senaste ekonomiska prognoser kommer Argentinas ekonomi minska med 3,5 procent under 2024.

DET PARLAMENTARISKA LÄGET

Javier Milei vann presidentvalets andra valomgång med nära 56 procent av rösterna. Det är den största vinstmarginalen sedan demokratin återinfördes i Argentina 1983. Trots detta är La Libertad Avanza (LLA), Mileis parti, i minoritet i parlamentets båda kamrar. LLA har ett nära samarbete med Propuesta Republicana (PRO) som fått flera ministerposter, men behöver ändå förhandla med andra

1 Ernesto Talvi, Sofia Harguindeguay, Elcano Royal Institute, 2024, "From Milei's zero fiscal deficit towards a stabilisation plan to eradicate inflation: why now?", <https://www.realinstitutoelcano.org/en/analyses/from-mileis-zero-fiscal-deficit-towards-a-stabilisation-plan-to-eradicate-inflation-why-now/> (Hämtad 19 nov 2024)

partier och enskilda ledamöter inför varje omröstning.

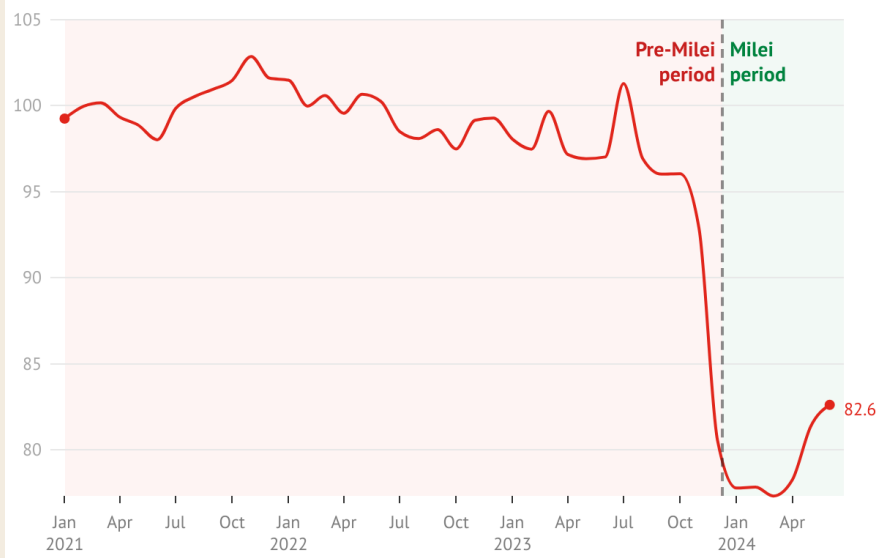
Argentinas kongress består av två kammare, senaten och deputeradekammaren. I båda kamrarna är peronistpartiet Unión por la Patria (UP) störst. I senaten har LLA sex platser och PRO sju platser medan UP har 33 platser av de totalt 72. Av deputeradekammarens 257 platser har LLA 39 platser och PRO 39 platser medan UP har 99 platser.

Regeringens svaga ställning i parlamentet beror till stor del på att alla platser inte väljs vid varje val i Argentina och att LLA bara har deltagit i ett val. Det argentinska valsystemet är ett

representativt demokratiskt system där val hålls på nationell, provinsiell och lokal nivå. Det kombinerar ett proportionellt valsystem för kongressval och majoritetsval för presidentval.

Presidenten väljs genom direkta val för en mandatperiod på fyra år och kan väljas om en gång. För att vinna i första omgången måste en kandidat få över 45 procent av rösterna, eller minst 40 procent med en marginal på tio procentenheter över tvåan. Om ingen uppnår det hålls en andra omgång mellan de två främsta kandidaterna. Milei samlade 30 procent av rösterna i den

Figur 1: Reallöneutvecklingen i Argentina från december 2017 till juni 2024.

Källa: INDEC

första valomgången och kom tvåa efter peronistkandidaten Sergio Massa.

Varje provins och Buenos Aires stad har tre senatorer, valda för sex år i majoritetsval. En tredjedel av senatorerna väljs vartannat år, alla senatorer byts alltså inte ut samtidigt. LLA fick 26 procent av rösterna i senatsvalet.

Ledamöterna i deputeradekammaren väljs för fyra år genom proportionella listor. Inte heller i deputeradekammaren väljs alla ledamöter samtidigt. Hälften av de 257 ledamöterna väljs vartannat år. LLA fick 26,5 procent av rösterna i valet till deputeradekammaren.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att regeringen har behövt söka stöd för sina reformer med hjälp av hoppande majoriteter och har därmed inte kunnat genomföra sin agenda fullt ut.

DEN EKONOMISKA UTVECKLINGEN

Javier Mileis regering har ägnat sitt första år vid makten åt att bekämpa inflationen, som sjunkit snabbt. Samtidigt får den kritik för att fattigdomen har ökat.

BUDGETÖVERSKOTT

I januari uppvisade den argentinska staten ett budgetöverskott för första gången sedan 2008. Budgetöverskottet har fortsatt varje månad sedan dess, vilket framför allt beror på stora nedskärningar i statens utgifter men också på höjda inkomst- och exportskatter.

Mileis regering har avskaffat nio av 18 departement, inklusive kulturdepartementet och departementet för kvinnor, kön och mångfald. 35 000 statligt anställda har blivit uppsagda. Regeringens plan är att öka uppsägningarna till 70 000.

Bränsle-, lokaltrafik- och elsubventioner har trappats ned. Fram till juni 2024 subventionerade staten 95 procent av elpriset, vilket kostade 1,5 procent av BNP. Bidragen och finansieringen till universiteten har inte räknats upp med inflationstakten.

Pensionssystemet har också förändrats, vilket innebär sänkta pensioner.

Totalt har statens utgifter minskat med hela 30 procent. De största besparingarna kommer från pensionsreformerna och från att avsluta centralbankens komplicerade låneupplägg.

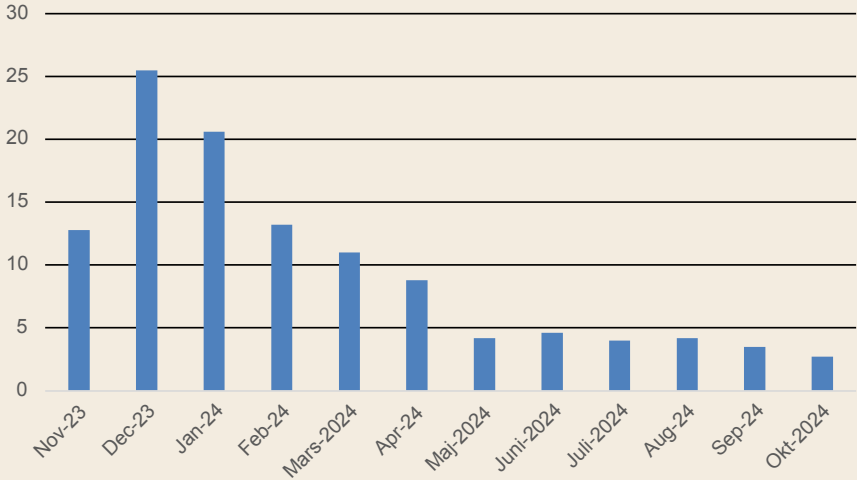
Två gånger har presidenten behövt använda sitt veto för att hindra kostsamma förslag som röstats igenom i parlamentet. Första gången handlade det om att kompensera alla pensioner för inflationen, andra gången om att höja anslagen till universiteten efter inflationen. Båda förslagen hade enligt regeringen fått budgetunderskotten att återvända.²

INFLATION

Inflationen har länge varit Argentinas största ekonomiska problem. För att täcka sina budgetunderskott tryckte den förra regeringen stora summor pengar, vilket resulterade i en djup ekonomisk kris strax före valet 2023. Nu när statens budget är i balans har man i stort sett kunnat sluta trycka nya pengar. På så sätt har inflationen mins-

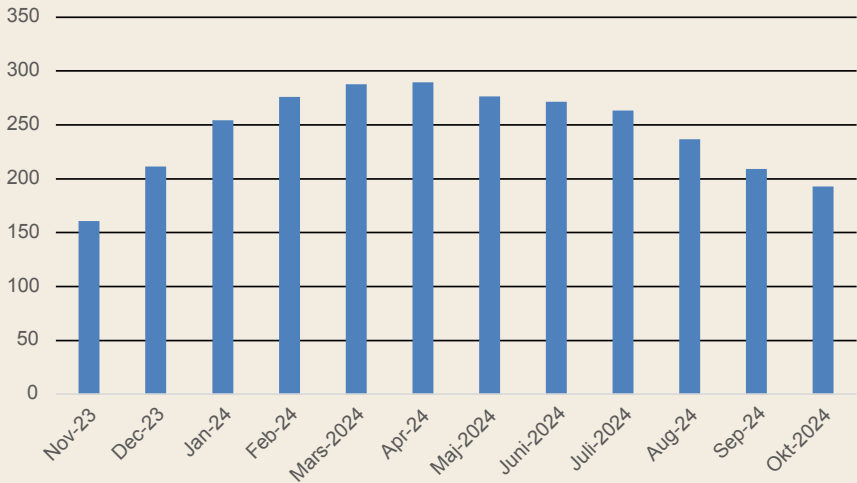
2 Mercopress, 2024, "Milei vetoes university funding bill, sparks another feud with the opposition", <https://en.mercopress.com/2024/10/03/milei-vetoes-university-funding-bill-sparks-another-feud-with-the-opposition> (Hämtad 19 nov 2024)

Figur 2: Inflationen i Argentina mätt på månadsbasis

Källa: INDEC

Figur 3: Inflationen i Argentina mätt på årsbasis

Källa: INDEC

kat från över 25 procent per månad i december till 2,7 procent i oktober. En betydande andel av prisökningarna de senaste månaderna härrör från nedtrappningen av olika subventioner.

En månatlig infation på 2,7 procents är fortfarande mycket högt och motsvarar nästan 40 procents årlig inflation.

På årsbasis ökade inflationen under Mileis första månader. Det beror på att den värsta perioden under hösten 2023 då är inräknad, vilket gör att situationen framstår som värre än den egentligen är. I Argentinas situation är det inflationssiffror på månadsbasis som är intressanta.

FATTIGDOM

Fattigdomen har ökat i Argentina under hela 2000-talet. Under den nuvarande ekonomiska krisen har andelen av befolkningen som lever i fattigdom nått nya höjder, från 42 procent hösten 2023 till 53 procent våren 2024.

Fattigdomen var alltså hög redan innan Milei tillträdde. Detta beror på att Argentina under lång tid haft en hög inflation som har urholkat befolkningen köpkraft. Att fattigdomen fortsatt öka under Milei beror delvis på Mileis åtgärder såsom avskedanden av statligt anställda, indragna subventioner, sänkta pensioner och bidrag samt

devalveringen av peson. Om inte nedskärningarna hade gjorts hade dock inflationen fortsatt legat på en mycket hög nivå, vilket hade lett till att fattigdomen fortsatt öka på lång sikt.

Enligt den ekonomiska teori som Milei använt sig av är chockterapi avsedd att orsaka kortsiktiga ekonomiska svårigheter, men ge långsiktiga förbättringar. Redan nu finns vissa tecken på att ekonomin har börjat sin återhämtning. Bryter man ner vårens fattigdomssiffror var det som värst i februari för att sedan förbättras något.

EKONOMISK ÅTERHÄMTNING

Argentina befinner sig i en djup recession och ekonomin minskade kraftigt under Mileis första månader. Det finns dock tecken på återhämtning. De flesta sektorer av ekonomin har visat på ökad aktivitet under sommaren. Enligt Världsbankens och IMF:s senaste ekonomiska prognoser kommer Argentinas ekonomi att växa med fem procent under 2025. Analysfirmen BBVA Research förutspår hela sex procent.

LANDSRISK-INDEX

JP Morgan mäter kontinuerligt risken för att olika länder ska hamna i ekonomiska trångmål och inte kunna betala på sina lån i Emerging Markets Bond Indices (EMBI). Landrisken beräknas

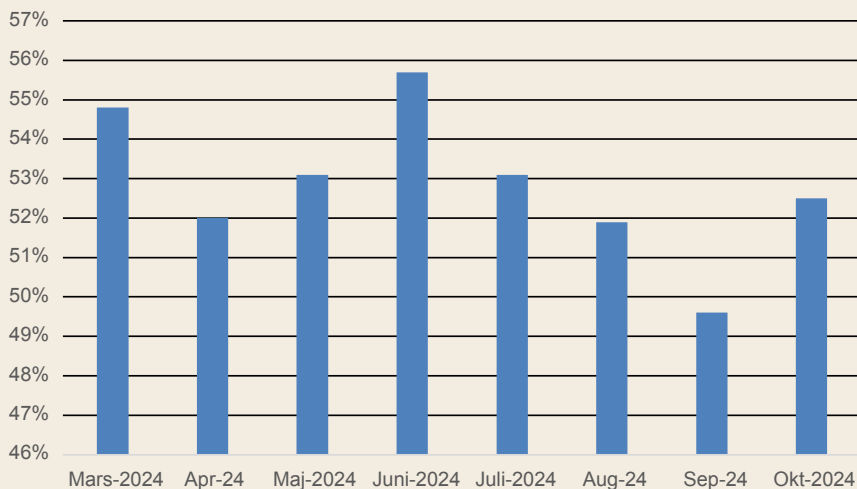
utifrån en samlad bedömning av de statliga finanserna, inflationen, relationen till internationella långgivare, och centralbankens reserver.

I oktober 2024 gick Argentina under 1000 poäng i indexet för första gången sedan 2019. Ett år innan låg man på 2500 poäng. Landriskens snabba minskning visar på ett ökande förtroende för regeringens ekonomiska politik.

OPINIONSSIFFROR

Argentinska presidenter brukar tappa mycket förtroende under mandatperioderna men Mileis popularitet har än så länge legat högt. Under sommaren tappade han något i mätningarna, men i oktober hoppade populariteten upp igen, trots recessionen.

Figur 4: Andel av befolkningen som utvärderar presidentens arbete positivt

Källa: ARESKO

INTRESSANTA REFORMER OCH ÅTGÄRDER

Mileis regering har genomfört ett stort antal reformer och startat en mängd översyner. Här är exempel på de mest intressanta sakerna som regeringen gjort. Det mest omfattande lagpaketet Ley de Bases behandlas i ett eget kapitel.

HYRESREGLERINGEN

Den senaste varianten av hyresreglering i Argentina infördes i juni 2020 med Ley de Alquileres. Lagen syftade till att förbättra skyddet för hyresgäster genom att förlänga hyreskontraktens minimilängd och sätta gränser för hur mycket hyran fick öka. Hyreshöjningarna knöts till ett genomsnitt av konsumentprisindex och löneindex, vilket gjorde att hyresjusteringar delvis speglar inflationen och löneutvecklingen, men på en otillräcklig nivå.

Lagen orsakade stora problem för bostadsmarknaden. På grund av de reglerade hyresökningarna och de längre hyreskontrakten valde många hyresvärdar att helt lämna hyresmarknaden och sälja lägenheter som hyrdes ut. Den höga inflationen gjorde att många hyresvärdar helt enkelt gick med förlust om de inte sålde.

Tillgången på hyresbostäder minskade kraftigt 2020–2023, vilket skapade en omfattande brist. Hyrorna för de tillgängliga hyresbostäderna ökade mycket snabbare än inflationen.

Milei avskaffade hyresregleringen via dekret kort efter sitt tillträde. Sedan dess har hyrorna sjunkit med upp till 40 procent och antalet lägenheter på Buenos Aires hyresmarknad har ökat med 311 procent enligt mäklarhemsidan Zonaprop.

ÖVERSYN AV SJUKPENSIONER

De senaste 20 åren har antalet sjukpensionärer ökat dramatiskt i Argentina, från omkring 80 000 personer till över 1,2 miljoner. Mileis regering har inlett en omfattande översyn och upptäckt stora mängder oegentligheter och korruption. I regeringens första revisionsomgång var det bara 7 procent av de 2559 granskade pensionärerna som visade sig ha rätt till sina sjukpensioner. Samma röntgenbild på en bruten axel användes exempelvis i 157 olika fall.

Regeringen har nu stärkt kraven och kontrollerna åtskilligt och tror att man kan komma att spara uppemot 40 procent av kostnaderna för pensioner

som går till människor som inte betalat in något till pensionssystemet.

SKATTEVERKET HAR STÄNGTS

Den 21 oktober meddelade Javier Milei att Argentinas skatteverk AFIP stängts med omedelbar verkan. Det handlade inte om något anarkokapitalistiskt tilltag, en ny myndighet startades omedelbart och tog över uppgifterna, men en tredjedel av arbetsstyrkan avskedades och byråkratin förenklades.

Nedskärningar bör ses i sammanhanget att föregående regering ökade skatteverkets personalstyrka med över 3000 personer, hela 34 procent.

UTRIKESPOLITIKEN

På den utrikespolitiska arenan har Argentina rört sig bort från samarbeten med Kina och Ryssland. Man har valt att inte gå med i BRICS utan i stället ansökt om ett fördjupat partnerskap med NATO. Man har inte köpt kinesiska stridsflyg, en affär som föregående regering inlett men inte avslutat. I stället har Argentina nu köpt amerikanska F-16.

Milei är också den politiker i Latinamerika som varit tydligast i sitt stöd till Ukraina och Argentina har skänkt ryskproducerade helikoptrar till Ukrainas försvar.

AVREGLERINGSMINISTERNS ARBETE

Den enda nya ministerposten i Mileis regering är avregleringsministerposten som innehas av den tidigare centralbankschefen Federico Sturzenegger. Sturzenegger arbetar kontinuerligt med att föreslå avskaffandet av onödiga och skadliga lagar, vare sig dessa används eller ej. I mitten av oktober kom hans största avregleringspaket Ley Hojarasca som nu inväntar behandling av parlamentet. Regeringen vill bland annat avskaffa lagar som:

- ger parlamentsledamöter gratis parkering.
- gör att staten har rätt att kontrollera tillgången på tidningspapper för att kunna hindra utgivning.
- kräver att arrangörer av offentliga möten i slutna utrymmen ska anmäla dessa, och tillåter polisen att närvara på dessa möten.
- tvingar radio och tv att ägna minst 60 minuter dagligen åt frågor av "nationellt turistintresse".
- gör att staten kan kräva omplacering av produktionsverksamheter.
- tvingar den som river en teater att bygga en ny teater på samma tomt med liknande egenskaper.

- kräver att fastighetsägare som avbryter en byggnation ska rapportera avbrottet.
- tvingar transportföretag att visa statligt framtagen turismreklam.
- ger skådespelare i teatersällskap privilegiet att resa och använda statliga tjänster till reducerat pris.
- kräver statligt tillstånd för användning av kartor över Argentina i något syfte.
- begränsar utländskt ägande av argentinska medier till högst 30 procent av aktiekapitalet.
- fastställer att den argentinska brevduefederationen ska registrera födelseår och registreringsnummer för tävlingsduvor i det Nationella registret över brevduvors utveckling och potential.

Vissa av lagarna, som att möten ska anmälas till polisen och att tidningspapper kontrolleras av staten, kom till under den senaste militärjuntan. Lagarna har inte tillämpats på länge, men har ändå inte avskaffats.

ÄNDRAT VALSYSTEM

Kongressen har godkänt regeringens förslag om att övergå till ett system med enbart en valsedel med alla kandidater på. Förhoppningen är att valen

nu ska bli mer rättvisa och påverkas mindre av fusk.

Den nya valsedeln kommer att tryckas av myndigheterna och inkludera alla tävlande koalitioner. Väljarna markerar sina kandidater för varje kategori med en penna. Varianter av detta system används redan i provinserna Santa Fe, Mendoza och Córdoba.

Tidigare har varje parti haft sin egen valsedel, som i Sverige. Att övergå till en valsedel ska åtgärda de problem med stulna valsedlar som rapporteras om i varje argentinskt val.

HOTLINE MOT BIDRAGSFUSK

I början av året skapade regeringen en hotline mot bidragsfusk. Bidragsutbetalningar och måltidsstöd i Argentina betalas inte ut direkt av myndigheterna utan slussas via sociala rörelser. Ofta kontrolleras de sociala rörelserna av peronistiska politiker eller fackförbund. Korruptionen är utbredd.

Under året har regeringen dragit in utbetalningarna till över 1000 bidragskontor och soppkök som har visat sig inte existera. Regeringen bedömer att nära 50 procent av landets omkring 45 000 bidragskontor och soppkök inte existerar i verkligheten.

De verksamheter som existerar kan också vara brottsliga. I maj gjorde polisen tillslag mot 30 kontor för de sociala

rörelserna. Enligt åklagaren som beordrade tillslagen misstänks tre typer av utpressning på kontoren. Det är vanligt att ta ut "avgifter" från bidragstagarna för att de ska få bidrag, tvinga individer att sälja mat som de fått från staten och att tvinga bidragstagarna att delta i demonstrationer som gynnar den sociala rörelsens ledning.

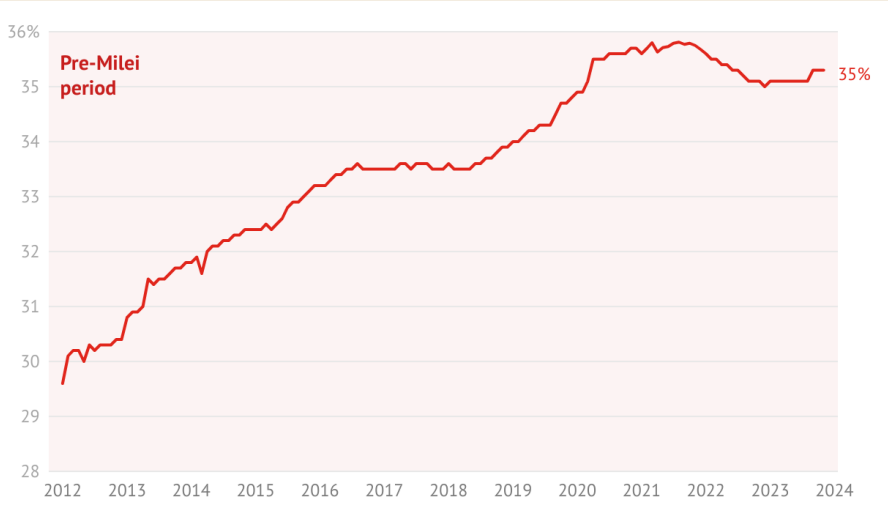
decenniet har antalet offentligt anställda ökat kraftigt.

De flesta i offentlig sektor arbetar dock för provinser eller kommuner.

MINSKAT ANTAL STATLIGT ANSTÄLLDA

Mellan september 2023 och september 2024 minskade antalet statligt anställda med 10,3 procent, vilket motsvarar omkring 35 000 anställda. Det är ett stort trendbrott. Det senaste

Figur 5: Andel av anställda i den argentinska ekonomin som arbetar i offentlig sektor

Källa: UFM

Sedan 2012 har andelen av den argentinska ekonomin som är anställda i offentlig sektor ökat kraftigt.

Ley de Bases är regeringens största reformpaket och godkändes av parlamentet den 12 juni 2024. Här är några av de viktigaste delarna.

DEKLARATION AV NÖDSITUATION OCH UTÖKADE BEFOGENHETER FÖR REGERINGEN

Lagen inleds med att deklarerar en nödsituation i landets administration, ekonomi och energisektor. Nödsituationen varar under ett års tid och ger regeringen utökade befogenheter att genomföra reformer och fatta nödvändiga beslut utan att behöva gå igenom den vanliga lagstiftningsprocessen. Det viktigaste är att regeringen ges rätt att fatta beslut som omstrukturerar myndigheter, avskaffar byråkratiska hinder och minskar den offentliga sektorns storlek.

Lagen ger alltså regeringen möjligheten att kraftigt omorganisera den offentliga sektorn. Detta inkluderar möjligheten att lägga ner myndigheter och överföra ansvarsområden till provinser eller privata aktörer. Vissa myndigheter och forskningsorgan är undantagna från befogenheterna

PRIVATISERING AV STATLIGA FÖRETAG

Argentina har omkring 40 statliga bolag. Regeringen vill privatisera i stort sett alla, då många av dem går med stora förluster.

Ley de Bases tillåter att några av dessa privatiseras:

- Energía Argentina SA, som hanterar energiförsörjningen i landet, ska säljas.
- Radio y Televisión Argentina SE, landets offentliga mediekkanaler, planeras att privatiseras helt eller delvis.
- Intercargo SAU, ett statligt företag som hanterar flygplatsservice, ska privatiseras.
- Andra företag, som Agua y Saneamientos Argentinos SA, Correo Oficial de la República Argentina SA, samt vissa järnvägsbolag som Belgrano Cargas y Logística SA, är även de föremål för privatisering eller överlåtelse genom koncessioner.

De största och mest förlusttyngda statliga bolagen som flygbolaget Aerolíneas Argentinas är inte del av privatiseringsplanerna. Regeringen kunde

inte hitta stöd för de privatiseringarna i parlamentet.

ARBETSMARKNADSREFORMER

Arbetsmarknadsreformerna i Ley de Bases är avsedda att skapa större flexibilitet för arbetsgivare och minska byråkratin.

FÖRLÄNGD PROVANSTÄLLNING OCH NYA REGLER FÖR ARBETSAVTAL

Ley de Bases förlänger den maximala provanställningen från 3 till 6 månader, med möjlighet till ytterligare förlängning för små och medelstora företag. Tanken är att arbetsgivare ska få mer tid att utvärdera nyanställda och därmed våga anställa snabbare.

STRÄNGARE REGLER FÖR STREJKER

Reformen inför striktare regler för arbetstagarnas deltagande i strejker och arbetsplatsblockader. Detta är en av de mest kontroversiella förändringarna, då det syftar till att minska fackens inflytande.

Lagen introducerar en ny grund för uppsägning utan avgångsvederlag, i de fall som en anställd grovt skadar sin arbetsgivares intressen. Detta gäller i de fall där arbetstagare deltar i blockader eller strejker som hindrar företags verksamhet.

UPPDATERADE REGLER FÖR ANSTÄLLNINGSFÖRHÅLLANDEN OCH UPSÄGNING

Lagen introducerar flera förändringar som syftar till att göra det enklare för företag att säga upp personal och reglera anställningsförhållanden.

Tiden som krävs för att en anställd ska kunna sägas upp på grund av frånvaro har minskats från 10 dagar till 5 dagar.

Arbetsgivare får större möjligheter att säga upp anställda baserat på ineffektivt arbete. Tiden som en anställd måste ha presterat dåligt för att det ska anses som en uppsägningsgrund minskas från 3 till 2 år.

Anställda som påverkas av omstruktureringar inom den offentliga sektorn kommer att sättas på en "tillgänglighetslista" under ett år, under vilken tid de kan få utbildning eller erbjudas andra tjänster inom staten. Om de inte omplaceras inom denna tid kommer de att automatiskt bli uppsagda och erhålla ett avgångsvederlag motsvarande en månadslön per arbetat år. Tidigare var det i många fall praktiskt taget omöjligt att säga upp offentligt anställda.

NY MODELL FÖR ANSTÄLLNINGSAVTAL

Ett av målen med reformerna är att göra det enklare och mindre byråkra-

tiskt att hantera anställningsavtal, särskilt för små företag.

Arbetsgivare med upp till 12 anställda får tillgång till ett enklare system för att hantera anställningsavtal och löner, där arbetsgivaren betalar ett enda sammanlagt belopp för alla anställningsrelaterade skatter och sociala avgifter.

Systemet för löneutbetalningar och administration ska digitaliseras och förenklas, vilket förväntas minska kostnaderna och krånglet för små företag. Ett centralt mål är att minska den informella arbetsmarknaden genom att göra det lättare och billigare för arbetsgivare att anställa formellt.

STÄRKT ARBETSRÄTTSLIGT SKYDD

Även om mycket av Ley de Bases fokuserar på att ge arbetsgivare mer flexibilitet, finns det också några förändringar som syftar till att stärka skyddet för arbetstagare.

Ett nytt tillägg till lagen innebär att arbetstagare som blir diskriminerade på grund av kön, etnicitet, politiska åsikter eller sexuell läggning kommer att få ännu högre avgångsvederlag.

Lagen stärker också arbetstagares rättigheter i arbetsrättsliga konflikter.

FONDSYSTEM FÖR ARBETSLÖSHET

En stor förändring inom arbetsmarknaden är införandet av ett nytt fond-

system som kan ersätta de traditionella avgångsvederlagen. Denna modell gör det möjligt för arbetsgivare att skapa en arbetslöshetsfond, som kan användas för att betala avgångsvederlag i stället för att göra en direkt utbetalning vid uppsägning. Systemet ska öka arbetsgivares flexibilitet och minska de ekonomiska påfrestningar som kan uppstå vid stora uppsägningar.

ARBETARE I SJÄLVSTÄNDIGA YRKEN

Ley de Bases inför en ny kategori av ”självständiga arbetare” som har rätt att anställa upp till tre personer utan att detta skapar ett formellt arbetsgivar-anställningsförhållande. Detta görs för att främja entreprenörskap och småföretagande, där arbetare kan utföra projekt utan att behöva hantera byråkratiska krav på anställningsavtal. Systemet kräver inte att arbetsgivaren betalar sociala avgifter eller andra arbetsgivarrelaterade kostnader, vilket sänker kostnaderna för småföretagare.

MODERNISERING AV PENSIONSSYSTEMET

Ley de Bases inför en ny proportionell pensionsförmån som riktar sig till individer som har nått pensionsåldern men som inte har arbetat de 30 år som krävs för att kvalificera sig för full pension.

Individer som har arbetat en kortare tid än 30 år kommer nu att få rätt till en reducerad pensionsförmån baserat på hur mycket de har bidragit.

Detta system syftar till att ge ett skydds nät för äldre arbetstagare som annars skulle ha fallit mellan stolarna i det gamla pensionssystemet.

ENERGI- OCH NATURRESURSPOLITIK

Inom energisektorn syftar Ley de Bases till att öka användningen av Argentinas naturresurser genom att ge större frihet till företag att utforska, utvinna och exportera olje- och gasresurser.

Regeringen har tagit bort många av de restriktioner som tidigare gällde för prissättning och export av energi. Företagen får nu större frihet att exportera och handla med sina produkter utan att behöva gå via staten.

En annan viktig aspekt av lagstiftningen är införandet av en enhetlig miljölagstiftning som ska gälla i hela landet. Målet är att säkerställa en hållbar förvaltning av naturresurser och förhindra skador på miljön i samband med utvinning av olja och gas utan att projekten hindras av regional byråkrati.

INCITAMENT FÖR STORA INVESTERINGAR – RIGI (RÉGIMEN DE INCENTIVO PARA GRANDES INVERSIONES)

Ley de Bases inför ett nytt incitamentprogram, RIGI, som syftar till att attrahera stora investeringar till landet. Programmet är utformat för att ge företag skattelättnader och långsiktiga garantier i utbyte mot stora investeringar i infrastruktur, teknologi och andra strategiska sektorer.

Företag som kvalificerar sig för RIGI-programmet får en reducerad bolagsskatt på 25 procent (jämfört med den vanliga 35 procent), tullbefriade importen av kapitalvaror och maskiner, samt undantag från exportskatter i tre år.

Investorer får dessutom garantier om att inga förändringar i lagstiftningen kommer att påverka deras investeringar negativt under de kommande 30 åren. Även om det i praktiken kan vara svårt att upprätthålla syftar reglerna till att skapa en attraktiv miljö för långsiktiga investeringar i Argentina.

Projekten måste uppgå till ett minimivärde av 200 miljoner USD i investeringar för att kvalificera sig för RIGI. Investeringarna måste vara riktade mot sektorer som definieras som prioriterade enligt lagstiftningen, exempelvis energi, gruvdrift, tillverk-

ningsindustri och infrastruktur. Dessa projekt ska också vara avsedda att öka exporten, främja teknologisk innovation och skapa jobb.

Deltagarna måste vara vad som kallas Vehículos de Proyecto Único (VPU), vilket innebär att företagen eller enheterna som ansöker till programmet endast får ha ett enda projekt som syfte och mål. VPU kan vara aktiebolag, begränsade ansvarsföretag (SRL), filialer av utländska företag, eller tillfälliga unioner och andra liknande kontraktsformer.

Programmet är öppet för nya investeringar under en tvåårsperiod från det att lagen träder i kraft, men regeringen har möjligheten att förlänga i ytterligare ett år. Både inhemska och internationella investerare kan delta så länge investeringarna uppfyller kraven och genomförs enligt argentinsk lag.

MINDRE REFORMER I LEY DE BASES

Ley de Bases är otroligt omfattande. Här följer ett litet urval av de hundratal mindre reformer som inkluderas i lagpaketet.

- Ley de Bases förbjuder marknadsföring av statligt finansierade tjänster och varor som ”gratis”. Syftet med detta förbud är att säkerställa att medborgarna för-

står att offentliga tjänster och produkter, även om de tillhandahålls utan direkt kostnad, finansieras genom skatter.

- Ley de Bases förbjuder offentliga tjänstemän att delta i politiska kampanjer under arbetstid. Detta innebär att offentligt anställda inte längre kan ägna sig åt politisk verksamhet, såsom kampanjarbete för politiska partier, medan de utför sina officiella plikter.
- Ley de Bases inför ett system där statens tystnad (om de inte svarar på en ansökan eller ett ärende inom en viss tid) i vissa fall ska tolkas som ett positivt beslut. Syftet är att minska byråkratiska förseningar och underlätta för företag och medborgare att få beslut i sina ärenden snabbare.
- Ley de Bases förbjuder domstolar från att ändra valutan för statliga kontrakt. Detta innebär att om ett kontrakt är avtalat i en viss valuta (till exempel amerikanska dollar), kan domstolar inte besluta att betalningen ska göras i annan valuta, som argentinska pesos. Detta syftar till att säkerställa stabilitet och förutsägbarhet för företag som handlar med staten.

VAD HAR INTE GENOMFÖRTS?

DOLLARISERINGEN

Ett av Javier Mileis viktigaste vallöften var att stänga centralbanken och dollarisera den Argentinska ekonomin. Det är lätt att förstå varför. De återkommande ekonomiska kriserna som har drabbat landet har kommit som resultat av att landets enorma budgetunderskott finansierats med nya pengar. Målet med dollariseringen är att argentinska politiker aldrig mer ska kunna finansiera reformer med framtida inflation.

Problemet är att centralbanken inte hade några som helst utländska valutareserver vid presidentens tillträde, varken dollar eller annan valuta. Den direkta vägen till dollarisering, det vill säga att dela ut centralbankens dollar till befolkningen efter hur många peso de kan byta in, var inte möjlig.

I stället arbetar regeringen nu med en strategi de kallar valutakonkurrens. Det innebär att peson kommer att samexistera med andra valutor, framför allt den amerikanska dollarn, vilket ger medborgarna frihet att välja vilken valuta de vill använda i sina transaktioner. Tanken är att om man slutar öka mängden peso kommer de snart

inte räkna till och befolkningen kommer successivt övergå till dollar.

Ett viktigt steg mot dollarisering är att släppa valutakursen fri. Argentina har för närvarande flera olika valutakurser, som har uppstått på grund av landets ekonomiska kris och valutarestriktioner. De viktigaste inkluderar:

- Den officiella kursen, som i teorin används för internationell handel men som kräver tillåtelse från centralbanken, vilket nästan aldrig ges.
- Den blå dollarn, den informella kursen på den svarta marknaden.
- MEP dollar och blue-chip swap, vilka används för investeringar genom obligationer.
- Sedan finns också två olika turistkurser, en för Argentinare som turistar utomlands och en för utlänningar som turistar i Argentina.

Alla dessa olika kurser komplicerar transaktioner i onödan, men att lyfta restriktionerna kommer nästan garanterat att temporärt höja inflationen. När det inte längre finns några hinder

för att köpa dollar kommer många, privatpersoner och företag, att vilja växla in stora summor peso, vilket kommer få värdet på peson att sjunka.

Den blå dollarkursen är i nuläget avsevärt högre än den officiella, och det är rimligt att anta att pesons verkliga värde kan vara ännu lägre. De flesta nationalekonomer gör dock bedömningen att ett borttagande av restriktionerna hade lett till en temporär korrektion, alltså en förhöjd inflation i en månad eller två som sedan avstannar.

Regeringen har valt att föra en mycket konservativ och traditionell penningpolitik, antagligen för att kunna visa på en kontinuerligt sjunkande inflation. De sjunkande inflationssiffrorna är regeringens främsta framgång, och det ser ut som om restriktionerna kommer vara kvar till efter mellanårsvalet 2025 eftersom en inflationsökning hade skadat regeringens popularitet.

ANDRA REFORMER SOM INTE GENOMFÖRTS

Det är omöjligt att veta exakt vad regeringen hade gjort om det hade haft egen majoritet i parlamentet. Däremot kan man göra kvalificerade antaganden utifrån regeringens uttalanden och Argentinas politiska situation.

FLER PRIVATISERADE STATLIGA BOLAG

Regeringen har varit tydlig med att man vill sälja långt fler av de förlusttyngda statliga bolagen. Under hösten har regeringen bland annat jobbat med att privatisera de statligt ägda motorvägarna. En utdragen konflikt med de anställda på det statliga flygbolaget har också lett till att försöken att privatisera bolaget har återupptagits.

OMFATTANDE SKATTEREFORM

Det argentinska skattesystemet är otroligt komplicerat och driver företag och privatpensioner in i den informella sektorn. Om ett företag skulle följa regelverket till punkt och pricka ligger de totala skatterna på 106 procent av vinsten. Företaget skulle alltså gå i konkurs oavsett lönsamhet.

I praktiken finns det tre sorters bolag i Argentina: de stora som har undantag, de små- och medelstora som inte deklarerar allt och de helt informella som inte betalar skatt alls.

Totalt finns 155 olika sorters skatter i Argentina. I Sverige, också ett land med ett onödigt komplicerat skattesystem, finns omkring 40 olika skatter.

Hela systemet hade behövt göras om i grunden, men någon reform har inte kunnat genomföras utöver RIGI.

REFORMERAD PENSIONSÅLDER

Argentina har olika pensionsålder för män och kvinnor. Män behöver arbeta till 65 års ålder medan kvinnor får gå i pension redan vid 60. Regeringen hade gärna höjt pensionsåldern och gett kvinnor och män samma villkor.

BORTTAGANDE AV KVOTERINGSREGLER

Under den förra regeringen infördes en kvoteringsregel som gjorde gällande att en procent av anställningarna inom staten skulle viga åt transpersoner. Senare skapades också incitament för företag att kvotera in transpersoner genom att ge företräde vid tilldelandet av statliga krediter till företag som uppnår enprocents-kriteriet.

Javier Mileis regering motsätter sig den här formen av positiv särbehandling och hade avskaffat kvoteringsregeln om de hade haft möjlighet.

ABORTFÖRBUD

Javier Milei är personligen emot abort, men har inte gått till val på att

förändra Argentinas abortlagstiftning från 2020 som ger kvinnor rätt till statligt finansierad abort fram till vecka 14. Att införa ett abortförbud är inte på regeringens agenda och Milei har sagt att inget förbud kommer att införas utan en folkomröstning.

Att regeringen inte driver frågan om abortförbud testades i praktiken i februari 2024. Då lade parlamentsledamoten Rocío Bonacci från LLA fram ett lagförslag för att upphäva lagen om fri abort upp till vecka 14. Förslaget innebar att återkriminalisera abort, med straff på upp till 15 års fängelse för dem som utför aborter.

Regeringen och Milei tog kraftigt avstånd från Bonacci och klargjorde att det inte var en del av deras agenda. Bonacci betonade att förslaget var hennes eget och inte sanktionerat av regeringen. Förslaget fick inte tillräckligt stöd för att gå vidare i lagstiftningsprocessen.

HUR KOMMER DET GÅ?

Det är ingen överdrift att säga att allt kan hända i argentinsk politik. Senast 2001 fick en president avgå efter att ha lämnat presidentpalatset i helikopter för att undvika stormande demonstranter. Under två veckor hade Argentina fem olika presidenter.

Även om det ständigt stormar kring Javier Milei finns det i nuläget inga tecken på att han kommer behöva lämna presidentpalatset i en helikopter.

EKONOMIN

Den argentinska ekonomin är långtifrån botad. Mängder av hämmande regleringar och skatter finns fortfarande kvar ett år in i Javier Mileis mandatperiod och han saknar stöd i parlamentet för stora strukturreformer inom exempelvis skattesystemet.

Den ekonomiska krisen tycks dock ha nått sitt klimax och återhämtningen har inletts. Inflationen är nere på de lägsta nivåerna på flera år och centralbankens reserver växer. Tillväxtprognoserna för 2025 ser mycket lovande ut.

Oroande är dock att valutarestriktionerna ligger kvar. Utrikeshandeln lider fortsatt av restriktionerna och de får internationella investerare

att tveka. Om förtroendet för peson skulle sjunka framöver, något som regeringen inte har full kontroll över, kan restriktionerna bli än mer skadliga och budgetbalansen kan hotas om regeringen väljer att försöka försvara pesons värde.

Ett annat orosmoln är de många rättsprocesserna mot den argentinska staten. Under två decennier har Argentina samlat på sig dessa genom att vägra betala räntor på sina lån och expropriaera bolag utan att betala marknadspriser.

Totalt kan det handla om böter och skadestånd på hela 31 miljarder dollar, en summa som Argentina skulle få mycket svårt att betala. Det är dock svårt att avgöra hur allt kommer landa i de många komplicerade rättsprocesserna.

Den största processen handlar om energiföretaget YPF, som Argentina exproprierade 2012. Förra året dömde en domstol i New York att landet ska betala 16 miljarder dollar till de tidigare spanska aktieägarna. Argentina har överklagat och hävdar att beloppet är grovt överdrivet. Argentina kommer troligen också behöva betala hundratals miljoner dollar över

exproprieringen av flygbolaget Aerolíneas Argentinas 2008.

Flera andra rättsprocesser pågår också och kommer troligen att avgöras under Mileis mandatperiod. Om landet tvingas att betala ut stora bötesbelopp innan ekonomin stabiliserats kan det innebära att inflationen börjar öka igen och en ny ekonomisk kris sätter igång.

MELLANÅRSVALET 2025

Mellanårsvalet under hösten 2025 blir avgörande för hur långt Argentina kan gå i liberal riktning. LLA kan då knappast förlora några platser eftersom väldigt få av dem är uppe för omval, men frågan är om man kan få tillräckligt starkt stöd för att man ska kunna bilda en stabil majoritet tillsammans med PRO.

Det finns en möjlighet att regeringskoalitionen kan vinna en majoritet i deputeradekammaren om opinionssiffrorna håller i sig. Att de skulle vinna en majoritet i senaten är mindre sannolik eftersom färre platser väljs om där. Samtidigt kan det nya valsystemet med en valsedel komma att gynna LLA som inte har en lika stark gräsrotsrörelse som de äldre partierna och hade problem med att distribuera sina valsedlar i vissa provinser under föregående val.

BLIR MILEI OMVALD?

Nästa presidentval sker hösten 2027. Att försöka förutspå ett argentinskt presidentval tre år i förväg är ett hopplöst projekt. Tre år innan valet 2023 hade inte ens Milei annonserat sin kandidatur. Men ekonomin är de argentinska väljarnas absolut viktigaste fråga, så om regeringen kan stabilisera valutans värde och skapa tillväxt är chanserna goda att Milei får en andra mandatperiod.

I nuläget finns dessutom ingen trovärdig oppositionskandidat som kan tänkas slå Milei. Enbart fyra procent av befolkningen har något som helst förtroende för den föregående presidenten Alberto Fernández. Mileis motkandidat 2023 var den tidigare finansministern Sergio Massa som ligger på 17 procent i förtroendemätningar.

Troliga kandidaterna för peronisterna 2027 är guvernören i provinsen Buenos Aires Axel Kicillof och den tidigare presidenten Cristina Fernández de Kirchner som styrde Argentina 2007–2015. Både har förtroende av omkring 30 procent av befolkningen. Kicillof är Mileis kanske största kritiker och försöker vid varje givet tillfälle sätta käppar i hjulet för regeringens arbete. Kirchner dömdes 2022 till sex års fängelse för korruption, en dom som upprätthölls av högre instans i

november 2024. Straffet har inte kunnat verkställas ännu på grund av hennes parlamentariska immunitet.

Enbart vicepresidenten Victoria Villaruel och inrikesministern Patricia Bullrich har popularitetssiffror som ligger i paritet med presidentens, omkring 40-45 procent i olika mätningar. Som sagt är det närmare tre år kvar till valet och det är långt ifrån säkert vilka kandidater som kommer ställa upp.

Avslutningsvis är Mileis opinions-siffror fortsatt starka, ekonomin visar tecken på återhämtning och Argentina har börjat återfå förtroendet hos internationella investerare och långgivare. Utvecklingen kommer att bli mycket intressant att följa. Men den som är övertygad om att det libertarianska experimentet kommer sluta i katastrof kan komma att få fel.

”Milei Vetoes University Funding Bill, Sparks Another Feud with the Opposition”, MercoPress, 03 oktober 2024, <https://en.mercoPress.com/2024/10/03/milei-vetoes-university-funding-bill-sparks-another-feud-with-the-opposition>.

Ernesto Telvi och Sofía Harguindeguy, ”From Milei’s Zero Fiscal Deficit towards a Stabilisation Plan to Eradicate Inflation: Why Now?”, Elcano Royal Institute, 19 juni 2024, <https://www.realinstitutoelcano.org/en/analyses/from-mileis-zero-fiscal-deficit-towards-a-stabilisation-plan-to-eradicate-inflation-why-now/>.

Timbro är Nordens främsta marknadsliberala tankesmedja. Sedan starten 1978 är uppdraget att långsiktigt bilda opinion för marknadsekonomi, fri företagsamhet, individuell frihet och ett öppet samhälle.